

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә хэынтқарратә усхэартә «Апснымедиа»

2024 ш. маи 21 № 39-40 (21 546)

Зыхъз еицамкуа Сариа

Ацсра аҕаҕаҕаҕы лхы лалмыркэит

Наира Сабекиа

«Ауаҕы ажэытэра дшазыкоу еицш ауп икультураҕы шаҳараку», – иоуан А.С.Пушкин. Ажэлари ахэынтқарреи ажэытэра ишазыкоу, рфырхацаа ахынзахараркуа ала иубоит иахынзатцулоу, рҕеипш ишхараны икоу.

Сынтэа иит 120 шықаса тит хаҕсуа милаҕтә қаҕара аҕыза Нестор Аполлон-иҕа Лакоба иарҕажэа, ицшэма Сариа Цых-оглы-Лакоба диижьтэй. Ари апхэызба 35 шықаса рыда шнылымтцызгы дхатцмҕхэсны Аҕсны аҕоурыхаҕе даанхейт. Уи аабоит ашэышықсқәа иргэылсны иаиз аҕоурых мџа ханыцшылар.

Нестор Лакоба итэы умхэакәа, Сариа лтэы узхэом. Аҕсны аҕеи лаша, зыжэлар феиарцаз, аамтаҕеҕа, амхаҕыыра иахцааҕаз хынхэырцаз, ртэылаҕе иапшэымацэан икаларцаз тэамџахэ змамыз Нестор дызфэыз ианарыжыуамызт Сталини Бериеи.

1937 шықасазы Қарт апленум ашка днарыцхэеит. Уаантә Бериа аџныка сасра дигеит ишитахзамыз, уака ицшэма Нино Гегечкори иарей идырхиаз рчеицыка ашхам аҕаны иртеит, саатқәак ирылагзаны ицстазаара далтцуеит. Мызқәак анаат, Лакоба жэлар драҕан хэа рылархэоит, уи ашхтах иуа-иҕахы, ишызцаа зеггы рырзра напы аиркит Бериа.

1937 шықаса август 23 рзы Қарт Ортачалтэи абахта иганы итаркит Сариеи Нестор иан Шьахэсна-Цьбергьениеи. Абри аҕоурых сахьшэыз са-

Ахаирбаҕазаҕы: џ-напыкла аусурақәа

Латцарамза 15 рзы Ахэынтқарра Ахада Аслан Бжьаниа Бабышья икоу В.Г. Арзынба ихъз зху Жэларбжьаратэи ахаирбаҕаза «Акәа» аиҕашьақьыргылар аздаарақәа рзы Акоординациатә штаб антыцтэи аилацаажэара мџаҕигеит. Абри азы адырра Канацойт Ахэынтқарра Ахада ипресс-матцура.

Ахаирбаҕаза «Акәа» аиҕашьақьыргылареи уинахыстэи аусуреи рзы апроект анагзара ахэаакәа иртагзаны аилацаажэара иалахэыз арҕеиара-еиҕашьақьыргыларатә усмџаҕатәкәа рымџаҕысшыа иалацаажэеит.

Иахья аинертә маҕаахэкаа рышьтацтарқәа рыргаларазы аусу-

ны лыцстазаара даналырхызгы май 16 рзы ауп.

Сариа Лакоба лгәалашэара амш Аҕсны зеггы иазгәартейт. Акәа, С.Чанба ихъз зху адрамтеатр аҕоие аҕы еиҕаан афотоцэыргакәтә. Арахь иааит Аҕсны Аҕыза-министр Александр Анқәаб, афинансқәа рминистр Владимир Делба, акультура аминистр инапынцқаа назыгзо Динара Смыр.

Ацэыргакәтә аалыртит Нестор Лакоба Иџны-музеи аиҕабы Надежда Ашәба.

Еизаз зеггы минуткэи аҕымтрала дьргәаладыршэеит шықасы рацәала амузеи напхгара азтөз ааигәа здунеи зыцсахыз Лиудмила Малиа.

Ацэыргакәтәҕе икан 1937-тәи ашықс еиҕәатәкәа ирылазыз Нестор Лакоба, Сариа Лакоба, урт рпа затә Рауф Лакоба, иара убас урт рфызцаа рфотосхэакәа.

Уи ашьтахь агәалашэаратә хэылпазы иаццан атеатр азал ду аҕны. Ахэылпаз аартуа, уи амџаҕаџ Алхас Манаргия ажәа литейт арепрессия иалазыз Анатоли Ашардан иҕха Ирина Ашардан. Лара еиҕалхэеит Сариа лызбахэала имацымкәа ажәабжыкәа лан лкынҕи ишлахэхьаз. Ускан лара дстудентын, рыџны еизон лан лшызцаа, есымша Сариа лыбзарзы рҕақын, лара Аҕсны жэлар рҕыза иарҕажэа иаша лакэын. «Даара идырыз, ипцызз цыара акала еҕырт атылақәа рхадацаа рыхэсақәа дрыцхэомызт, илдыруан абызшэакәа рацәаны, ипцызз, еснаҕь асасдкыларазлз, ажэлар ирзааигәаз пхэызбан. Дара уи лызбахэ рхэон, нас иагьтәуон «Бара бахаанхойт хажэлар Сариа абака анлыздыргыло, убаскан хэхьзала блеихырхэа бнеины!» – хэа ажәахэахыҕы сзынрыжыит», – ихлыркшөеит лықәгылара.

С.Дбар ихъз зху Гәдоутатэи амузеи аиҕабы Гугуца Цыыкырба лықәгыларәҕы ахэара Калҕейт, хтәурых иазхыауа зеггы иргэытцоу, Нестор иахыагы ибаџ ахыамадоу аилкааразы ацшарақәа нагззарц. «Сариа Лакоба абака даҕсоуп. Иахыагы ирацәазоуп акыҕцх зымбац урт ирызку, уи моу рчангы умцыхыашәар алшөит. Лара еизаз идырбейт Сариа ашөыр злацәлырцссоз ахэызба хэычы. Уи амузеи аиҕабы Надежда Ашәба лнапаҕы илылҕейт. Сариа лтаацаагы ларгы зеггы ирейхау абака иаҕсоуп», – ихэеит уи.

«Абаза» ателехэацшра алшарала еизаз идырбан Нестор Лакоба ирку афильм.

Сариа Лакоба лбака аҕацаразы иахэҕоу аҕазыкәтарақәа мџаҕысуеит.

рақәа мџаҕысуеит. Ихыркәшоуп ацемент-бетонтә зауадкәа рыкәтаразы аусурақәа, ихацыркуп дара азауадкәа реибыҕара аус.

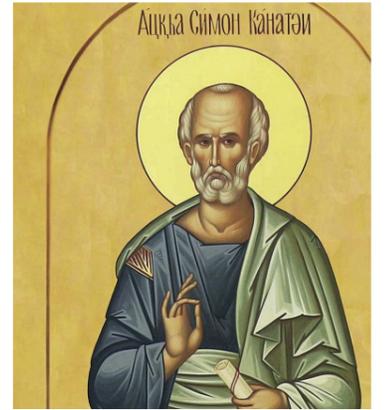
Ааглыхратә тыпкәа тахкаауп, аматәахэ аагара напаркуп. Ашьтпрааратәартатә цәахэа, аҕскыртәиратә мџакәеи адкыларҕеи реиҕашьақьыргылара мџаҕысуеит.

Ахэынтқарра Ахада анапынцта ритеит апроект анагзара иадпхэалоу

(Алҕартә 2-тәи ад.)

Ақьырсианра алартцәаџ

Симон Кананит Имш

Аҕсны ажэытэзатэи ақьырсиан тэылақәа ишрейуоу азы шахатра руейт уи ахы-атцыхэа игылоу ақьырсиан бакақәа, ауахэамақәа, ацшәа-тыцқәа.

Убарт ирейуоуп ипшөу ацхаражэаџ Симон Кананит иуахэамаҕы. Аҕсны иалкаау аҕоурых рыцхэқәа инарыдкылары, май 23 Симон Кананит Имш ауп, хтэылаҕы ныхэаны, цсшьарамшны иазгәартөит 2013 шықаса аахыс. Ари аҕны хыҕхызара рацәащыла адинхатцаџцәа Анцәа-ихэара мџаҕыргоит уи ауахэама аҕаҕыа.

Азы аҕы алызхыз

Симон Кананит, 12-џык ацхаражэаџцәа ирейуоу, Иосиф Ауадыхә-кацәа раҕхыатэи ицшэма лкынҕе ршөы иҕацәа дьруазэқын, даҕекаала иухэозар, Иисус Христос абла диашьан. Ацхаражэаџ ихъз зыдхэалоу Галилейтэи Кана ауп. Убрака, Симон атаацәара даналалоз, Хазшаз Иисус Христос раҕхызатэи аҕашьахэа кәиҕейт – азы аҕы алихит. Абри аҕы арбоуп Иоаан икынҕе Ипшөу Ажәабжь аҕы. Хыызхэала абри ацылцәаха иаҕхөит атаацәаралалара аан, насгы қьырсиан цасла атаацәаралалара ахылапшөы иахэабала ацхаражэаџ Симон Кананит ихъз шьтыцт. Кана иказ ачараҕы Хазшаз икаитцаз аҕашьахэа лабҕаба ианиба, Симон иҕеишьейт, даршанхейт, убаскак Христос игәра игейт,

хыахэ-хыачарада Хазшаз имџа данылейт иҕаацәара ааныжыны. Христос Жәџан ахь данхала ашьтахь, мцапшьтцас Хазшаз иҕаџцәа рахь илбааит Адоуха Пшья. Симон аҕхыа Христос идин алаиртәон Иудеиа, нас – Едессе (Шьамтэыла), Ермантэыла, Мысра, Киринаеи (Ливиа), Мавританиа, Испаниа, уимоу Британиаҕы. Абри азы шахатра руейт қьырсиан жэларқәак атыпантэи рхәамтақәа.

Апсуаа заазхыз

Адинхатара аҕоурых зыџуаз рыла еилкаауп, Симон, ацхаражэаџцәа Андреи Аҕхыанапхэеи Матфий дрыцны ақьырсианра шалаиртәөз. Симон Андреи Уапстэыла ашьахэа рыла реынархейт, ашьтахь Аҕсныка илбааит, иаҕаангылейт Севаста (иахыатэи Акәа) ақалақь аҕны.

(Алҕартә 2-тәи ад.)

Ахэынтқарратә хамтақәа – рнапаҕы

Аҕсны Ахада Иусцқала

Стелла Сақаниа

Маи 17 рзы Аҕсны Ахэынтқарра Ахада Иусбарта аҕны имџаҕысит Аҕсны Ахада Аслан Бжьаниа Иусцқала «Ахъз-Аҕша» аорден I, II, III аҕазарақәа занаршьахьаз рнапаҕы рьҕара.

Урт зынза 67-џык ыкоуп. Иалкаахз ирейуоуп атцарауаа, арцаџцәа, ахақьымцәа ухэа еиуеицшым азанаатқәа змоу.

«Аҕсны жэлар рҕаҕыа ичыдоу шөылшамтақәа ирейхэзоу ахэын-

тқарратә хамтақәа ирыцсоуп, зеггы хата-хатала чыдала итабуп хэа шәасхөит хажэлар рымац ауразы», – ихэеит Аҕсны Ахэынтқарра Ахада Аслан Бжьаниа «Ахъз-Аҕша» занаршьаз дрыдныхэало.

«Ахъз-Аҕша» актэи аҕазара ранашьан: Сергеи Михаил-иҕа Бебиа, Константин Константин-иҕа Озган (иҕстазаара даналт ашьтахь) ианашьаз аорден иҕха Кристина Озган илырҕейт.

«Ахъз-Аҕша» аорден аџбатэи аҕазара ранашьан ф-џык: Алла Отар-иҕха Аџзба, Анатоли Мкан-иҕа Аџзба, Валери Теб-иҕа Гэырцьюа, Заур Чанҕа-иҕа Зарандиа, Аделаида Леонти-иҕха Қапба; Руслан Хэанеи-иҕа Қапба. Ахҕатэи аҕазара ранашьан 59-џык.

Астратегиятә тцаарақәа рцентр аҕы

Адемография ашытырхазы

Наира Сабекиа

Аңсны Аҕцарадыррақәа Ракадемияҕы имҕаҕысит астал гъеж, астратегиятә тцаарақәа Рцентр анапхгарала. Хҕылаҕы адемография аҕагылазаашызы Ацентр аиҕабы Виачеслав Чыргба иҕаитаз аҕаах аҕы иазгәиҕеит хдемография ашытырхазы иахпырхагоу амзықәа.

Зегь рақһа игылоуп аира ахьмачу, насгы аҕсытбарақәа ахьрацәахаз, хылапшра амамкәа иҕаеит амиграция, хҕар инараамтоу аҕаацәара аҕыртқом, иара убасгы ииуа ахыҕцәа зынза рхыҕхьазара иаҕхейт. Уи зыхкыо, сҕәанала, имачуп аусурта тыҕқәа, ирацәахейт амәатә машәыркәеи анаркоманиеи рыла зыҕстазаара ҕахцәо. Абрака ашыта ааннажыт иаххаагаз Аковид чымазарагы, егырт аҕыла дуқәа иреиҕырпшы хәаәпшазар, имачуп уи иагаз, аха хара хзы иаахоуп, насгы Ковид зыхыыз азәырҕы рҕәабзиара уашәшырахеит.

«Сара сҕәанала, аҕсуаа рхыҕхьазара аизырхара, аҕылаҕычара ашытырхара шатаху еиҕцәкәа – хара аланы исыҕхьазоит», хәа азгәиҕеит иажәах хыркәшо. Аңсны аҕылауаҕара аиура иҕеҕы ирымчтәуп, егырт аҕылақәа ркынтә иауау рзын, есышықәса акомиссия иаднакылоит 3-нызык инарзынапшра арзахалқәа аҕылауаҕараны аҕылауаҕараз ашәкәкәа роуеит 30-нызыкык аҕааҕыра, урт Аңсны зда цсыхәа рымам аспециалистцәа ракәзар аҕы узхәом, аха ус ақәзам ишалцәуа.

Иаагап аҕырцштәкәа, Монако,

Аладатәи Африкатәи Ареспублика ркны – аҕым тәйлауа ахаангы ашәкәи дҕаргалазом, уи аан, уака абизнес аҕацараз, аекономика ашытырхаз цырхага рымазам.

Хымпада, иаҕцатәуп адемография ашытырхазы акомиссия, ААУ, Аҕсуаҕцараатә институти рспециалистцәа алархәны, урт иҕартароуп конкретла абжыгарақәа, алаҕалақәа. Арака бирақцас хәпхәа иҕаракны ишытахроуп Владислав ду иажәақәа: «Хара Аңсны дгыл еиқәхәрхейт, Егрынза хназеит, аха изахтахузеи ари хиаира абрака аҕсуаа нымхо иҕалар, ххыҕхьазара рацәамхозар».

Аҕоурыхтә тцаарадыррақәа ркандидат Аҕанда Хашба иҕалцаз аҕаах аҕны илхәеит хҕыла адемографиятә тагылазаашы даараза ишшәартоу, ирацәаҕны ахацәа, абжыратә қара иацанакуа рыҕстазаара ҕахцәоит, аира маҕхейт, ақалақ аҕы еиҕц аҕыҕаҕы ирацәоуп аҕаацәара аҕызымцо рхыҕхьазара, еильцәуа аҕаацәарақәа рхыҕхьазарагы. Убри аан иазгәаҕатәуп ашәкәи иҕазымгалогы шырацәоу. Иаалҕеит астатистикала 2011 шықәса инаркны 2019 шықәсанза аҕааҕыра рхыҕхьазара ахьеизхаз 4541 ркынза шакәзоу. Аҕсуаа рхыҕхьазара аизырхаразы иҕамоуп алшара, уи асоциалтә-экономикатә ҕиара иузақәыҕом, иҕацатәуп ахәынтқаратә программа, ахыҕырацәа змоу аҕаацәарақәа ирыцхарауа.

Ахәынтқаратә статистика аиҕабы Кама Гогиа далацәажәеит аҕылаҕ аҕаа ашәкәи рҕагалараз ишахәтоу аусура шымҕаҕам, иҕоуп қыҕақәк зынзагы рқыҕа иаланхо зегы таҕны измам, арҕ аажырақәа шиашоу астатистика ашыақәыргылар иаҕырхагоуп. Хазы иазгәалҕеит, цыоуки-цыоуки аҕааңа «Ан лмал» аиура «ыҕцҕа иҕацаны ахшара шроуа Урыстәылан, нас– документла

рхәыҕы уака дҕаоуп, уи хастатистика далшәоит, хашка ианааиуа ашкол аталараз ишәкәкәа анеиқәдыршәо ауп.

Ахшараиурта аиҕабы лхатыпуаҕ Белла Цилиа «хуааҕыра Урыстәыла «Ан лмал» роурцазы рхы ашәартара итадыргылоит хәа иазылыҕхьазоит. «Аңсны ииуа ахыҕцәа 50% ркынза ауп, егырт зегы Урыстәылака иҕоит. «Хара хәхышәтәыртәҕы иҕамоуп аҕагылазаашы бзиақәа, атехника, аҕышәа ду змоу амедицинатә усзуцәа. Аҕәабзиарахьчара аминистрра ҕеҕнаҕ ахылапшра хнаҕоит», – лхәеит лара.

Аҕәабзиарахьчара аминистр ихатыпуаҕ Батал Кациа иҕәажәраҕ инаҕшыны дазааҕылеит: «Аңсны иҕоу адемография апроблема аминистрраҕ хырәа азырмауа», Аңсны аҕсуа чыдала далкааны ицхараа иашахом хәа ахәара хәцәыҕхамшыозар ауп. Избан ақәзар, хызышәа аҕиареи, хмилиат аиқәырхареи хара хнагы иануп».

Астал гъеж аҕны иара убас аҕоурыхтәаҕ Сима Дбар лықәгылар аҕы изырылҕеит ааигәа иҕытыз Аҕанда Ахашба лышәкәи «Этнографические процессы современной Абхазии». Асеиҕш аусумцәа тужьразы аекспедиция уацароуп, Аңсны ахи-аҕыхәеи уахыроуп, лара гәыкала лус дазааҕсоит, аха ахәынтқарра аҕанахәала аҕылар лыҕатәуп.

Илхәеит иара убас хәпсуа қыҕақәа рҕы аб иҕыынц аҕны аҕым милаҕ иаҕәу харантә иааз аҕаацәарақәа рнырхара хәхылагаз иеиим ахылытыр шалшо. Шықәскәк рыла уртҕы шахыҕцәо. Аҕаацәарақәа шыҕыа ахшара рыда змауз урт ххыҕхьазара ирзацымцәеит. Аҕарауа ирҕоит, ақәадаҕа иаанхейт, уи хара хдемография иахәазом. Егыс атрадициатә аазарақәа уаанза ишахәхьаз иҕазам. Аҕар зегы хазы анхара рҕахуп. Рхыҕцәа шыраазогы хаз-хазуп. Иашоуп, абызшәа гәцарахқроуп, иахцароуп, аха аҕауаы дҕамлар абызшәа зуртдода.

Академик Зураб Цыпуа иҕагылар аҕы аҕәахәҕацәаҕәа иҕабуп хәа рахәо дазааҕылеит арҕ хәҕәтәкәа зегы рынаҕзара аекономика ишадхәалоу. «Иарбан хырхартазаалак, амедицина ақәзаргы аҕцара аҕахуп. Хара ахәынтқарра хәмоуп, абызшәа, уи аҕауа ххыҕхьазара аизырхара, аҕсабара еиқәырхашыас иамоу, абарт роуп иахадароу.

Чыдала аҕарауаа ахылапшра рыҕатәуп. Ақызатәык иҕаҕу, – ари хара иахыҕкацәазом, хус алазам, хәа хмеиҕәпшыроуп, доусы иҕалымшашагы хәхцалароуп». Абас ихиркәшеит иҕагылар.

тәы атира аанкылар иахатҕыларц.

«Урыстәыла анефт аус адызуло азауадқәа русура амчак ҕаҕхәа еиҕашыақәыргылоуп, анефт аалыцқәа ахархәаҕәа ркынза анагаразы азеиҕш тагылазаашыагы еиҕхейт, арегионқәа ракәзар, иазхаша абылтәи ала иахынзәхәтоу еиқәыршәоуп. Абылтәи аизгартақәеи анефт-тебазәкәеи ркны амашынақәа иртартәо абылтәи инамыцхәнгы иҕоуп. Уи иалнаршот ашнуцкәтәи аҕармыкыа былтәыла еиҕкәарада аиқәыршәара. Май жәохә рзы иҕоаз аҕагылазаашы хәхәапшуазар, амашынақәа иртартәо абылтәи 2,1 миллион тонна ркынза иназон, адизель иацанакуа – 3,4 миллион тонна», – азгәартәит аминистрраҕы.

вак ажуналистцәа иреиҕәахьан «Миненерго» Урыстәыла Аиҕабыра хәа аҕара шыканатхәыз абылтәи

Абылтәи антыҕц атира азин ыҕоуп

Уаанзатәи азбамта аҕыхуп

Урыстәыла Аиҕабыра ақәцарала абылтәи аекспорт атира аамтала иаанкылан. Анефт аалыҕцқәа азхартә иахыҕоу инамаданы, 2024 шықәса март акы инаркны антыҕц атира аанкыларазы амч змаз азбамта аҕыхуп.

«Миненерго» уи азы азбамта аднакылеит, уи азы адырра канатцеит Урыстәылатәи ателехәацшратә канал РБК.

Уаанза Урыстәыла Аҕыза-министр ихатыпуаҕ Александр Но-

Ақьырсианра алартцәа

(Алгарта)

Анаҕс, Андреи Кавказ Амшын еиқәа аҕықә даваланы ақьырсианра алартцәауа иҕааиҕеит, Симон иақәзар Цсырзха азиас хәамтазтәи (Афон «ҕыц ақәша-мыкәша») аиҕааҕы иҕоу ҕышыаҕыцк ахьамкуаз хәпк аҕы инхартә ылихит. Уи аҕаҕахы дхалон, дылбаауан шахала. Ари кәлеит хара хәра 55 шықәсазы, Христос Жәәнахь данхала ашытахь ҕажәа шықәса аатцуаны.

Ацхаражәхәаҕ шакаамта Аңсны дықаз азы ашықәсынцәаҕәа аҕагы адырбом. Уи напыла дрыхкысыны иҕәышәтәуан еиуеиҕшым ачымазарақәа, азы рықәйтәон иахырыхьуаз, аңцәа дихәон, абартқәа рышытахь урт рчымазарақәа ныҕбаа иҕон. Симон Кананит иоуп аҕыҕантәи аҕааҕыра – хәамтазтәи аҕсуаа рхылтышытрақәа рнаҕра иалагаз.

Симон Кананит аазабла иҕархара

Абартқәа рзы уи амыртатцәа акырынта иқәлахьан, длапшықәцан дрымнан. Ақьырсианцәа гәҕәала ианкыдырцалоз аамтазы, Симон аазабла иҕстазаара далырхит. Иҕоу аҕәаанагарақәа руак ала, иҕы хырсейт, даҕәа гәаанагарак ала – иҕсы шҕаз хәархыла деиҕырцәеит. Иара убас даҕәа хәамтак излаҕәо ала, аҕар дкыдырцәит, ахахә дадырҕеит.

Иара итацәа иҕсыбаҕ иҕаҕы азааиҕәара анышә иаардеит. Уахь имҕахыцәуа иалаҕеит адин хазтцоз, рчымазарақәа рыхәшәтәразы ацхыраара иахәон.

Ажәбатәи ашәышықәсазы Симон Кананит анышә дахьамадаз идыргылт иҕыыз ақьырхәхә шкәкәа иалхны ауахәама. Ғ-шәышықәсак аатцуаны ақьырсиан дин Аңсны иахьабалак гәҕәалцәкәа ашыапы акит. Аңсны аҕәеи-затәи, аҕәәатәи ашәышықәсақәа раан ишәтыкакачүз қьырсиантәылан. Амшын иаңныз аҕсуа ҕықә хьан ишәтыкакачүз ақәлакәкәеи абертыҕкәеи рыла, ашыақәа ракәзар баашла, уахәамала ирҕәҕәан. Аха нас Аңсны рымпыта-

рхәлеит аҕырқәкәа, цыҕык аҕсуаагы аҕсылманра рыдыркылеит. Ауахәамақәа жәпакы ддырҕеит, убрахь иналцаны Симон Кананит итәҕы.

Аиашахатцара амәала

19-тәи ашәышықәсазы аҕәытә-затәи ауахәама еиҕашыақәыргылан Афон-ҕыцтәи Симон Кананит имонастыр аҕны иҕаз абертцәа рыла. Уи шытадырҕит аҕәытәтәи Афон (Бырзентәыла) аҕнытә амонахцәа 1875 шықәсазы. Убри азы аимператор Александр III иҕаитаз адцала 327 десәтын адгылалхын. Амонастыр кәлеит Кавказ аиашахатцаратә царалашара иаҕыҕцәны.

Симон Кананит аҕәытәзатәи иауахәамахь анеира маншәалахарц азы хәхәла амардуан ҕартцеит, еиуеиҕшым ахахәжәләкәа рыла иаҕаңы Иисус Христос, Анцәа Иани, Симон Кананит иҕаҕеи рхәҕсахьақәа аҕаҕы аҕыцкәа ирныртцеит. Урт иахьа уажәра-анзагы инханы иҕоуп. Уахь инеиуа

ирбоит азыхьцшыа, ацхаражәхәаҕ ишыәәтыҕ зну ахахә. Аҕаҕы ааигәара ишытоу ахахә иахьанзагы ианубалоит ашыта кәцшықәа – «Ацхаражәхәаҕ ишыәәкәбарқәа».

Ацхаражәхәаҕ Симон изабах арбоуп Ауасиат ҕыц аҕны Кананит хәа, даҕәаҕара – Симон Зилот хәа.

Ажәытәтәи абырзен бызшәеи аҕәытә арамеитәи абызшәеи рыла «Кананит», «зилот» цакык ауп ирымоу: Хазшаз иуасиатқәа быцра рықәымкәа иназызәуа. Даҕәа версиак ала, Кананит хәа ахышәара Симон иоуит Кана (Назарет ааигәара) ақәлак аҕны ачара аниуаз.

Аҕсуаа аҕәытәан Симон Кананит даҕәкала ишипхьоз азы шахатра руеит мшынырцә иҕоу хьыныцәуаа рыркәкә ду Омар Беигәаа иажәеинра-лак ацәахәкәа: Чылоу иҕаку хаб Прометей, Цсырзха ишытоу Зосхан Тата...

Акыҕхь иазирхейт Б.ҚАҒЫИА

Ахаирбаҕәазаҕы: ҕнапыкла аусурақәа

(Алгарта)

аминистррақәеи аусбартақәеи русеиура арҕәҕәаразы.

Аилацәажәара ахыркәшара ашытахь, Ахәынтқарра Ахада ашҕтараара-тәартәтә цәахәаҕны аусурақәа шымҕаҕысуа ибеит. Инаҕшыны иҕәеит ауснаҕзатәкәа рхәтабзиареи апроект анаҕзаразы иазгәаҕоу аҕәхәареи рыкәныкәара, тақпхықәрала рызнейра шатаху азы.

Аҕхьака, иааиуа атуристтә аамтазы иазпхьаҕәаҕоуп еиҕкәарада авиеи-мадара аиҕшыақәыргылар. Уаанза, хазтоу ашықәс азы иазгәаҕоуп ахаирпланкәа рдәықәцареи рыдыкылареи ртехнология аус адулар алыршо атесттә реис.

Аилацәажәара иалахәын Ахәынтқарра Ахада Ихатыпуаҕ Бадра Гәынба, Аҕыза-министр актәи ихатыпуаҕ, афымцамчи атранспорти рминистр Цьансыхә Нанба, Аҕыза-министр ихатыпуаҕ, аекономика аминистр Кристина Озган, аҕагылазаашы

чыдақәа рминистр Лев Кәыцниа, Ахәынтқарратә Шәартадара Амацзура ахантәаҕы Темыр Ахыба.

Авиациатә занаатқәа рыларцәара, иара убас В.Г.Арзынба иҕыз зху Жәларбжыаратәи ахаирбаҕәаза «Ақәа» аҕы аусуратә тыҕқәа рыдгалара хықәкыс иҕацаны, латцарамза 16 рзы Очамчыра ақәлак Ахадара ахыбраҕы ахаирбаҕәаза анапхгаратареи аусуоҕәеи, ақәлакыи ариони руааҕыреи реиҕылар мәаҕысит.

Ахаирбаҕәаза ахархәара квалификация хараки аҕышәеи реиҕш, еиуеиҕшым ахырхартәкәеи азнаатқәеи рыла аусуратә тыҕқәа азпхьаҕәанатәит.

Ахаирбаҕәаза ахатарнақәа аусурта тыҕқәа, иара убас уи зҕаххо рҕаҕхьа иқәыргылахо азцарақәа, ахыдцәкәа (ихымҕадатәиу ацара, алшарақәа, адыррақәа, аҕышәа ухәа убас иҕеҕы) ртәи еитархәеит, азцарақәа зегы рҕак кәртцеит.

Апоезиатә тынха

■ **Аңсуа поет, апублицист, ауаажаларратә усзуоуы, ахәычтәы журнал «Амцабз» ардактор хадас икәз Инна Никәала-иңа Ахшба иахә дхалагылазтгы 71 шыкәса лхыцуан. Аңхәтәантәи ашыкәс азы лгәам-бзиара иахькәны Шәача ахәышәтәыртә дхышытәз илфәы ақыпхь зымбац лажәе-инраала җыцкәа шәыдагалойт.**

Амшкәа цар аныстаху ицазом,
Рыцхарак иаңшушә.
Амшкәа мцар аныстаху исзыцшом,
Сырхымзар ртахушә.

Сара атх самаҗәам,
Сцәа иакәымшәоҗ сымәҗәам.
Амц ахырхәо снейзалом,
Рехәа цәажәа сеизалом,
Сыдгыл уәууп схалазом,
Жәшәан-хыңра снаалазом.
Сыпсы зкәу сагыдгылоуп,
Сахьмардоҗ сыпсадгылоуп.

Сгәы тазшыыз изтымгазеит,
Сгәыршә тәцәах сазымгазеит.
Мәак санхәлеит, сызца, сзымца,
Еиҗаскыроуп схала сымца.
Ғәшә ахьартым шәа сызталом,
Сыхьз зхымгы акгы сзалам.
Аңшра сыкәшәаргы сыпшыроуп,
Сымәа азыртыз сизыңшыроуп.
Иуал шәатәу сыхьз ахысцом,
Сызкәитымгы мап, сахысцом.
Ашкәа атуама уназыслак,
Уихьзар аума уаңыслак.
Сышәа знысцаз мәа гәтәызма,
Исызгәәтәу сара истәызма.
Аңхәа ибатәыз шытахь изызгеи,
Са истәымкәа азәы изицәызгеи.
Шәаа зцаара ртак кәцәамзеи,
Исыздырам урткәа анысцо,
Азәы исыцәеиҗәит ианысцо.

Амшкәа ирыцуп сара схаа,
Ғыцны сахькәак аатуеит.
Сыпсы сдырхьҗеит сара заа,
Амшкәа акакала исдыркуеит.
Аурт асхәеит са сзы акырынтә,
Мәа саныцхәеит сызлаауаз.
Сыҗәа дырцәахәеит акырынтә,
Мца сыцрасхәеит сызбылуаз.
Аңшәараз, мшәан саашьтума?
Схы иастоит азцаара.
Сыпкәа акырцәара итацәума,
Исазхәо дарбан санаара.
Адгыл цәажәоит, ажәшәан цәажәоит
Срыбжәагылоуп, еинзыроу.
Аңша спышәлоит, аңша гәжәажәоит,
Уи аууп издыруа шәа сзынио.
Схы сапышәлоит, ара сгәакыоуп,
Слымхәа иташәуеит амш абжы.
Агәақкәа ртәылаҗ адгыл мақоуп.
Ғымт хәипылоит ес-шыжы.
Иахгәылышәуа тәымк ибжы!?

Абаашкәа ирыкәыгәәо аидара,
Шьтарцәзом ус ицәлоит.
Ашхәа-гәы итаршәу атыҗаҗ

«Сыпсы зкәу сагыадгылоуп, сахьмардоҗ сыпсадгылоуп»

– Аимара
Абрыскыл игызбж галойт.
Атыс гәыҗәага уазыруеит,
Сеидру дтыңырхәа изшәо.
– Аңнышкәа цәыртңы акы изыруеит.
Хадгыл ианылаз шәымбо.
Дахьчоит атыс хәыч ахақәца
Зыжәлар гәыршәс икәзтәз,
Ахақәца итаҗархәаз ахатца,
Ахақәитраз ақәпашьа зтәз.

Хышәсаркәал -хызышәа
Ацарақәа шыжы сдырҗеиҗеит,
Самхәацәархәа исыцәшәаны.
Ашәткәа рыкәа ашыҗың тхейит
Амырхәага шәцәтә паны.
Шьха җазараҗ Амра хыңцит
Дунеи-гәытқак-мыш рдханы.
Ашәткәа рыччапш маза сгәылсит
Сдоухә-рыцкәа-пшыа хьчаны.
Изеиламгылаз агәақкәа хызыжуаз,
Аамтәи хтыскәеи еикәкьашон,
Ашыцра мцацәа ахәра нзыжуаз
Акат иалхны цәкьак ақон.
Хызышәа аныршәылт Ажәшәангәытца,
Ишпагәыргәеи иахәо захаз,
Араз иашта, Анапсыргәытца,
Хәхьша анышәлон Хәзшәз!
Атх аанзыжуаз ацәгәеи абзиени
Пкара җеуәк днарыхьзон,
Амши, амрей, Ауаҗ қыиени
Еицырзеиңшыз жәабжык рхәон!

Аңша идәыкәлаз цәгыра аурымашь,
Амәа иқәлеит зегь жәжәаны.
Ашхәа уарба агәы пжәарымашь,
Ашхәа амцәыжәоҗ итәаны.
Амшын гәамтра ацәкәырт шьтнахыр,
Сгәалақәа зегь аанартлап,
Атх шәындыкәра ашәкәа җәнахыр,
Стоурых кәытқәк сыпшаалап.
Ауазыра ухкәа ирыхәшәым,
Хәзшәз дныкәоит иааигәаны.
Абшәар иакәшәо, зынгы иеҗыҗәшәым,
Аамтә хысхәеит хәкькәны.
Амц амцәыжәоҗ адунеи иазноуп,
Хәибәжәаргы хәибәрәхәап.
Абгәеиҗкәа анлеиуа пшасноуп,
Ааңын тәылан цсаа шәа рхәап.
Амырхәага мапар хшәацар,
Хәшәа дхәаҗып Анцәагы,
Амра аңхара хгәатца итаңтар,
Хәибәртқашан еиҗаҗы.
Ускан акәхар хаара анхәтәоуп,
Адгыл амшрагы хтәалап.
Хәзшәз идоухә аллҗа анхәтәоуп,
Знык ицазгы җынтә даалап.

Исархәо акәзам исахауа,
Ирымхәо аууп сызшыуа,
Ичхәла рхәеит скарәхейт,
Саңхәагылаҗ дгарахейт.
– Шәышыкәса са сыкоума,
– Шәышыкәса ба, кыкоума? –
Сызтахым ирхәамтәми,
Шәышыкәсаҗ акрамтәми,
Стоурых кәытқәа. карақәа,
Сымч зкәымхо аидарақәа,
Цәызда-цәызкәа сырпшаауа,
Изтәхәым црыхаа сышәтауа.
Сабанзацо шәәарауеи,
Еицгәазтәша ирбарауеи.
Изтәхәым дгыл ссирк иамхәлоит,
Изтәу псахык дыкәхәлоит.
Мшы мыҗдак иалаиз
Имтоуп заамтә иаларзыз,
Псы гәәтеира икақәоуп,
Цьныш хәыцла икақәоуп,
Рыгәнаҗа харгыларым,
Цәгыра зуа бзиа иҗыларым.
Гәтыхәс сыхкәа сымәзәоуп,
Рееишәа мфәкгы сымәзам,
Аңкәа зкәугы сыдгылоуп,
Хьчара зуа сшәыдылоуп!

Аңсынтәи сааңшыны...
Атх лашьца ахтыскәа
Рымәа атырцгы икәзам.
Маҗәеиқәатцәа шәызтәз атхейиңш
илашыцоуп.
Ажәшәан маҗәа җыцкәа, аимхәыц

етәа рыцкәа

Амш дунеи иазықаттам,
Ихьтәкышәа, аңтәкәа рыкәаҗ итаңхәоуп.
Аңса рашәа җыртлаха дгыл
дунеи иаңшыуп.
Ашәапыңаң ыршанхо аңса
рыхәда ихшыуп.
Зымәа згәз аңша хынхәгы цәымз
пшаара иәҗуп.
Дунеи дук сызгәылазуаз саман сыткәаны.
Сжәытә доурыхкәа ркәытқәкәа
сыргон сыршәышыны.
Лабжыш хыңны схаақәа,
зхытшәа сырхәәеуан.
Ахәҗсахәа гәаакәа исхараз рыпшаауан.
Сыдгыл хәра мфәхәастәкәа
шәахстәра руан.
Сзон сара сырныланы ргәашә
цаңха асыртуан.
Сыдгыл чхарак амыздон, амаҗәа снаркуан,
Сбызшәа саркәал хышәбжы
сгәатцәҗы ихәхәон.
Атызшыра цәажәкәа сыбызшәа сдыртңон.
Адуени мца шырақәа, абылра зтәхәаз
Ашәаршә иргәылкәасоз
адгыл-пшыа зыртәхәаз-
Сырбақазшәа сгәакькәны
сшәахитҗа сыңшың,
Акызатдәык исыцәәжәоҗ,
сахәәеуан Амшын!

Шәҗыҗа!

Сыпсы җәкәаны инрыҗыт,
Сгәра ззымҗәкәаз шәоуки.
Аңсы агәашәкәа җыҗыны еиурыҗыт,
Сыпсадгыл затә ахә тхыны.
Имбәзац мақьана сымәа,
Сашьцәа ршәараза зхырышоу.
Рзыхь ихбалаз урт рәамәа
Рымжәзац ранацәа изкәышшоу.
Анцәа дузза зхәахәа наоуа,
Имбо дыкәзам акгы.
Ғәшәеи хрей иргәаңшыны икақәа
Хрәшәәҗ икоуп урт рыпсгы.
Шәанаңыалбейт, ижәгәыҗәуазеи,
Ләта арцәәабжы шәахәзәои?!
Хәҗәкәа җыңны изшәыртәуазеи,
Рыпсы шхәцу шәымбәзои,
Ибжы ааоуеит шәизхәыцла,
Анцәа дгәаалоит зынгы.
Хәҗәкәа җыңны изшәыртәуазеи,
Аха хәдәгәоума зегьы?!

Харак сыдума, инцәаз,
Исхарамкәа сацәлоу?
Амахә сыхьҗеит иахыңтәз
Атла шгылоу адацәлоуп.
Сымәа аҗәрхәан инаскьон,
Испылода икәынцәаз
Сылапшхәаа цәара инцәон,
Сымәаҗ сеидру икәызгаз.
Адуени иагәашә хазын,
Са сызтәло сыкәзма,
Акгы сашьтәмызт схазын
Зегьы зызгаз зәыр дыкәзма.
Аамтә уртуп, нас ипшоуп,
Хәатә иаңныкәо цәыртқазам.
Хәзшәз иеҗәа мца хәҗәоуп,
Акгы уңсауа икәзам.
Пкара мәалоуп хәзлаауа,
Уи хәацәхәтәуа хәкәзам.
Гәнаҗа згәз иоуп изшәауа,
Мц дунеи хәа акгы ыкәзам.

Цәгык зухейт хәа сыкәзам,
Аңгәоура сазықаттам.
Сыңсы нысхәеит харада,
Изасхәода, изхарада.
Цыра мцәыжәоҗ сытәзам,
Ғәаа маза сахәазам.
Исыңәдуңәоуп адгылгы
Зәтәра тың хәыч адагы,
Исызхәа саҗәашәоуп
Хә мазакгы санашәоуп,
Амәа хәра икәлахоу,
Исыздыруам икәырхьхоу?
Аңра пша сзаншәаларым,
Истәым җыңны сзыңаларым:
Абчарах дшәарыцаоуп,
Ашымтәкәа нап рытәоуп.
Хәра-гәаңшә-мәа схаларгы,

Дыршәгьх уантә сыбналаргы.
Жәшәан мчкәа схылапшәуеит,
Сышән-хәыч ахышә илаңшәуеит.

Абжы

Бжык саҗәуеит мейхыҗырада
Б.Шыңкәба

Даакәымтцәкәа сышә азә дасуеит
Иаасыртыргы уаҗ дызбом.
Дарбан сеидру азә дысцәсуеит.
Иасыртыргы сныжы дызцом.
Саатра ицоуп псык гәәтеиуа
Сзышәтоу сеидру, стәар сызтәом.
Ацәа абақәо, пхызыгы збома,
Сышәәҗ дгылан азә дуастоит.
Ма шәа ишома, ахышә лашәоума,
Атқи амши еилсыргоит.
Зыңгәа схәада, згәы нсырхәада,
Ашәи сыкәшәоу, ма, мамзар?!
Ашәыцра иафаз, зыбла тшәада
Иитәхытәкәоу ма акы ихәар,
Адуенигы аҗәрҗәуеит,
Маза хышәкәак аанартуеит,
Дымәахыңтар Ауаҗ җыңгы
Хәшә днасны иааиртуеит,
Жәәтәи-җәтәи неиҗәаңшәуеит.

Ан, Ахышәаргәытца...

Нцәа дзыхшәз бымтәан снейуеит,
Сақәиттә шәымтәк быхәара.
Дгылгы жәшәангы хдыргәәтеиуеит
Мәа хантә Нцәа ныхәара
Дунеи шәытәык ханашәа,
Мба хәаҗысхәоу ханашәа.
Хәҗыра идәыкәлаз гәәтәла,
Хыҗычара аамтәк хәтәла.
Аңхәыс җыҗыны быкә хәтәлоит.
Хәҗыҗы хыңгы гәәтәнза,
Дыррей хәи хызырцәамкәа,
Хызышәа саркәал хырышәла
Еиңшы иахыҗы хәҗәкәа
Хәҗыҗәа рхәа рәаҗышәа,
Аңшы иахыҗы хыңгы хәҗышәа,
Хызышәа инхәҗыз пхышәшәа
Хәҗәтәәжәа рҗышәла,
Нымәи мдыри брышәала.
Ныҗәеи җыҗыни ирымадоу,
Хәҗыҗы лашәа иҗәмазоу,
Быкә дунеи хәҗышәла,
Мыш ныкәамкәа – Аңхәла!
Хәбашәкәуеит!!!

Аңсахы дхәуәуп

Ахжәра гәынкылагоуп,
Икәмлаша ак узбарц.
Агәра хәы-цәҗа нкылагоуп,
Амашәыр уаңәарц.
Еишәыцәахо шыңа роуп,
Ахдәтәи дмыңхәуп.
Ашәараҗ пышәароуп.
Шыңыра ишәтәуп.
Ламыс зегьы иныкәыргом,
Иныкәыргоит измоу.
Амтәжәоҗ зегь ныкәнагом
Аңырраз ишоуп.
Псаатәуп, аха икәрмәтысым
Акәарангы акы иазшоуп.
Ичырчыруа зегь жәтысым,
Зынгы-пхынгы иахыз иацоуп.
Ахы-хыҗәа ала зеишәлакгы,
Изырхәом дыңгәуәуәуп
Чыру малу дызхыҗышәлакгы,
Аңсахы дхәуәуп

Ашәыжә Анцәа дузза имтәан,
Ашәахәа сәәпхейт.
Анцәа дузза илпха имдан,
Аңса рашәа сәәдырҗхейт,
Сыкә дунеи агәыҗра снаҗан
Сыблақәа хнәит.
Хәзшәз ишәа схылт игәәтан,
Сгәашә цаңха анартит.
Аңныш хылца зхәз аңхәысгы
Лышәтәхәа дхынхәит.
Зыңгәа хәура ибейт дызҗызыгы,
Агәаҗ маҗәа дыблит.
Сыңсы рыңкәан ақә сыхәнызгаз,
Ихәахәа акәын слахыңтә.
Шәантә мәала хәра сәҗызгаз,
Сыкә сирдырит уахь санца.
Сәырзыскуам шәирей гәамтәрей
Урткәа сымчәҗ икәамларц,
Нцәа зыңнитәз ныхәеи хәамтәрей
Рымәа нәзгоит сыгәра игарц!
Илпха хәаманы хәаңтарц!

Ацсадгьыл ахьчара – иара ихықәкын

Владимир Аршба – 65 шыкәса

Латцарамза 8 рзы Ацсны Афырхатца, аинрал-лейтенант Владимир Аршба ицсы тазтгы 65 шыкәса ихыцун.

«Ацсны жәлар рзы, Арбцъар

Аинрал-лейтенант, Леон иорден занашоу, Ацсны ар реиҗкаашцәа ируазәкыз Владимир Гьаргь-ица Аршба ихьз наунагза иҗыцзоу Ацсны аҗоурых адакьакәа ирнылеит», – абас аҗоит Ацсны аҗылашчара Аминистрра иканатца аҗамтаҗы.

Ацсны Афырхатца ихатгын аҗы ашәт шытцәракәа шытарцеит, иара убас – Ахьз-Ацша апарк аҗы игылоу Владимир Гьаргь-ица ибиуст амцан. В.Г.Арзынба ихьз зху Аибашьра Ахьз-Ацша амузеи аҗы имҗаҗысит Владимир Аршба игәалашәара иазкыз афотоцәыргакәтәи игәалашәаратә хылыцзи.

Владимир Гьаргь-ица Аршба дит латцарамза 8, 1959 шыкәсазы Қарт ақалақь аруаҗ иҗаацәараҗы. 1976 шыкәсазы далгеит Қарттәи абжьаратә школ №81.

1980 шыкәсазы далгеит 26-шыкәсазы Бақәатәи акомиссарцәа рыхьз зхыз Қарттәи иреиҗазоу артиллериятә акомандақатаратә цараиуртә, «алеитенант» хәа ахьз иманы. Убри инаркны Ацсадгьыл ахьчара иара ицстазаара ахықәкы хәда акәны икалоит.

1980 -1981шш. Владимир Аршба Германия, асоветтә архәтақәа Ргәыҗ аҗы арраматцзура дахысуан. 1981 шыкәса инаркны 1983 шыкәсанза Афганистан аинтернационалтә уалпшы наигзон. Далахын 1982 шыкәсазы имҗаҗысит Цанцшертәи арратә операция, җынтә ахәрақәа иоухьан. Урт рыштыхь Владимир Аршба Аахьыт-Кавказтәи арратә округ ахь диасуеит. Ермантәыла арраматцзура данахысуаз, Спитактәи адгьылтысра бааҗы ахькәкәкәа рапыхра далахын.

Владимир Гьаргь-ица Аршба иналукааша арратә цызақ, стратег, хтәыла ахьчашцәа реидкылар, профессионалла разықатарца зылшоз командири иахсабалә, дцәыртцит иаҗа Ацсны данатахыз, уи амчара аныргәҗәтәыз аамтәзы.

Хәҗәкәа җоурыхла иамаз

ахьыцшырма абирақ шытыны, Ацсны жәлар Рфорум «Аидгыларә» ихачнаркхьаз жәлары зегь рықәҗара иацызтаз, ихаразкыз хнапхгәо җьәо, хәҗәкәагылао ду Владислав Арзынба 80- тәи ашықәсқәа рынтцәамтәзы иҗазикит усқан зыда җьыхәа ықамыз аҗынцқатәи архәтақәа рполк аиҗкаара. Ишаадыруа еигьш, уи аҗоурых аҗы иаанхейт хьзи-җшеи згым «Ацсуа гвардиа» хәа.

Владислав Арзынба иаргьәҗәаны ивагылаз арратә напхгәоцәа ракәны ицәыртцәуеит 80-тәи ашықәсқәа рынтцәамтәзы Владимир Аршба, Сергей Дбар, Гиви Агрба, Мушны Хәартқиа, Мираб Қышырмауа уҗәа гәыҗықь аибашьцәа нагәкәа, архәтақәа рнапхгәоцәа.

Латцарамза, 1989 шыкәса рзы Владимир Гьаргь-ица арраматцзура ахысразы Ацсныҗа диасуеит. 1991 шыкәсазы Ткәарчал ақалақь Арратә комиссарс дқатцан.

1991 шыкәса антцәамта инаркны иалагеит аҗынцқатәи архәтақәа хазы игоу рполк аиҗкаара. Владимир Гьаргь-ица Аршба уи аццара ахытцхьртәҗы игылаз дреиууп. Ажьырынхәамза, 1992 шыкәса рзы Владимир Аршба – аҗынцқатәи архәтақәа рполк хазы игоу аҗбатәи абаталион акомандақатаратә дқалоит.

Хәәжәкәамза, 1992 шыкәса рзы абаталион Егры азис иху аццар инаркны амшынынза ахәынцқарратә хәаа ахьчаразы игылеит. Усқан абаталион иаанарцшыз активреи игәаҗреи ирыбзоураны, Қырттәыла анапхгара 1992 шыкәса, мшаҗымза алағамтазы Ацсны ампыцхаларазы ирымәз агәтәккәа раҗхьыркәкәаара алыршахейт.

Аҗынцқатәи архәтақәа рполк ашықәҗыргыларә хыркәшазамызт, нанхәамза 14, 1992 шыкәсазы Қырттәыла Ахәынцсовет архәтақәа Ацсны ианакәла. Иалагеит Ацсны жәлар Рҗынцтәылатә еибашьра. Ақыртәуа агрессорцәа Ацсны ианакәла раҗхьатәи амшкәа инадыркны, Агәызератәи абаталион аиҗабыс икәз Владимир Аршба тәамҗәхәҗамта, напы аиркуеит Ақәа ақалақь ахыҗчаратә позицияқәа рыргәҗәара. Нанхәамза 16 рзы, Ацсны Ире-

иҗазоу Асовет Ахантәаҗы Владислав Арзынба инапынцала, Владимир Аршба 500-500-шыкәса рыла ишықәҗылаз абаталионқәа хҗа реиҗкаара далагеит. Ашыҗахь Ацсны Мрагыларатәи ахәта ахьчара аиҗкааразы Ткәарчал ақалақь ахь диасуеит.

Хара имгәкәа цыиҗббрамза, 1992 шыкәса рзы Атәылашчара Ахәынцқарратә Хеилак Ахадә Владислав Арзынба иқәтарала, имаз аҗышаа хәсаб азуны, Владимир Аршба дқартцит Ацсны Аррыдцәақатаратә.

Иреиҗазоу Асовет Ахантәаҗы, аҗылашчаразы Ахәынцқарратә Еилакы Ахантәаҗы Владислав Арзынба, ипрофесионалтә җазшықәа азгәәтәны жьәаарамза 11, 1992 шыкәсазы Иреиҗазоу Асовет Апрезидиум ақәтарала аполковник Аршба Владимир Гьаргь-ица Ареспублика Ацсны аҗылашчара аминистр инапынцқәа рынаҗаҗыс дқаитцит. Иара тақҗхьқараны идлоит Ацсуа Ар раҗцара.

Абцарамза, 1992 шыкәса рзы Владимир Гьаргь-ица гәҗәала дырхейт. Мшаҗымза, 1993 шыкәсазы Владимир Аршба игәамбзиара иахькәны Ацсны аҗылашчара аминистр инапынцқәа шыҗейтцит. Иара арратә зцаарақәа рзы Ацсны Иреиҗазоу Ахеилак Ахантәаҗы иабжьаҗыс дқатцан, аамтәкәак рыштыхь – Ацсны Арратә комиссарс. Владимир Аршба Ацсны жәлар Рҗынцтәылатә еибашьраан Ацсны Арбцъар Мчқәа реиҗкаара-штаттә еилазаара ашықәҗыргыларә акыры зьбаба аду дреиуууп.

Гагра атарцәра аҗыҗаҗыси анапхгәыси дықан, 1-тәи Шроматәи, Ианартәи, Марттәи, иара убас 1993 шыкәсазы имҗаҗысит цыиҗббрамзазы аҗылақәа зегьы дрылахын.

Абцарамза, 1993 шыкәса инаркны 1996 шыкәсанза Владимир Аршба Ареспублика Арратә комиссарс дықан. 1996 шыкәса инаркны 2004 шыкәсанза Ацсны Арбцъар Мчқәа Рштаб хәда анапхгәыс аусиуан, Ацсны аҗылашчара аминистр актәи ихатыпуаҗыс дықан.

(Алгартә 5-тәи ад.)

«Митис» хәа хьызшыарас измаз

Хатәгәаҗарала аибашьҗы

Алиса Гәәжә-җәа

■ **Донецктәи Жәлартә Республика ицо аибашьраҗы аҗынч уааҗысра зтагылоу агәаҗра, арыццара зегьы уезиҗшыны иуудкылом.**

Зхатә гәәҗра еигьш атәым здызкылоз, агәы җбаа зытцәз, арыццашьара злаз Ацснытәи арпыс Дмитри Цәыҗыба иакәзар, иара ишиҗкашыз ала, аиаша дадгыланы, арыццара иакәшәаз Донецктәи Ареспублика иаланхо реиҗкааразы абцъар шыҗхит, уи ала аццараара рыҗара азизбеит.

2024 шыкәса алағамтазы хатәгәаҗарала Донбаскәа дцит еибашьра. Хымз рыда аибашьра змаз, 42 шыкәса ирҗагылаз Ацснытәи арпыс дылаз аинтернационалтә гәыҗ «Пятнашка» аибашьцәа аамтә кьәҗк иалагзаны бзиа деиҗырбеит игәыҗбаареи иразреи рзы. Уи инаҗыдангы еиҗгәартцит агәымшәара шилаз. Дмитри Цәыҗыба иҗызцәа еибашьцәа изгәдуны хьызшыарас «Митис» хәа иархәон.

«Хатәгәаҗарала еибашьра ицо – зегь раҗхьаҗаҗы агәы җбаа зытцоу иоуп. Уи изы иқам атәым рыццара, ихатә еигьш идикылоит зегьы.

Ацсны Аҗынцтәылатә еибашьраан еиуеиҗшымы атәылақәа

рқынтә аҗәларқәа рхәтарнақәа хатәгәаҗарала, Урыстәыла уахь иналатцаны Ацсны аиҗкәырхараз цыраара ишааз, ишеибашьуаз аадыруеит. Дмитри Цәыҗыбагы иаамтәзы, иахәтәны иҗхьазеит арыццара иакәшәаз аццараара анырҗаху аамтәзы рааигәа аказаара, рыдгыларә, рыхьчара», – ихәеит Аинтернационалтә гәыҗ «Пятнашка» арратә корреспондент Павел Кукушкин Донецк ахатәйтәразы имҗаҗысит аҗылақәа руак ақны зырратә дцәа анагзараан иҗахаз Дмитри Цәыҗыба аҗыхәтәнтәи имҗаҗысит инаскәагаран.

Дмитри Цәыҗыба Донбас даннеи аены инаркны деибашьуан аҗылақәа архәтаҗы. Аибашьра аҗәаҗы гәымшәарала ихы бзианы иаирпцшун.

Хәтәла, Дмитри Цәыҗыба аибашьратә җышәа имамызт, аха занатла аруаҗын, Ақәатәи иреиҗау азеиҗшархәтәтә цараиуртәҗы (СВОКУ) иццара хиркәшахьан, алеитенант ичын иманы. Аамтәказы, аҗеизгаразы аштаб аиҗабы ихәтыпуаҗ иццарааҗыс аус иуан Очамчыра. Могилиов ақалақь ақны аиуристтә факультетгы хиркәшахьан. Аха аҗбатәи изанаат ала аус иузомызт.

Дмитри зхатәы хшара иеиҗш дызбоз уи ианцса җина Хаш-җәа, хәиҗәәжәараан лгәи-лылаҗырзи еилацәо иахәитәлхәон, Дмитри иашьа Даури иареи Белоурссия Могилиов ақалақь ақны ишизгы, раб Иура Цәыҗыба ибзоурала, аханатә Ацсны ииз-иаазз цыҗықь иреиҗыны рхәтәы

бызшәа шырдыруаз, ишырхәоз. Ацшәа рцарц азы ишыхәыцқәаз раб Ацсныҗа ишааигаз. Хәтәла, Дмитри раҗхьа Ацсныҗа данааигоз 4 шыкәса ракәын ихыцдуаз. Анаҗс, аитцыратә классқәа Члоутәи абжьаратә школ ақны дрылгеит.

Уи ләжәкәа рыла, Дмитри җаҗхьа Могилиовка дцеит, абжьаратә цара

уа ихиркәшеит. Аха аиурист изанаат иманы Ацсныҗа даныхынхә нахыс, ицсадгьыл ақны даанхейт, арака аҗааҗарагы далалеит. Уи динасыҗхейт, иахьа иҗынхаз, җыҗыа ахацәарҗар азәзо Есма Гәарзалиа-җәа.

«Дима даара ауаҗышыба бзиа иман, дразын, даартын, дгәыбылшын, знык иибаз ауаҗы дихаштуамызт, ауаҗы

дизааигәан. Уи еснаҗ ихы-иҗы ччон, длаҗыхын.

Аха аҗыхәтәнтәи аамтәзы, Донбассынтәи җелла, авидеи ала хәиҗәәжәарақәа раан иҗыҗшыларә избац ақәымкәан иқан, илаҗыҗырагы инубааломызт, хәыҗра цәулак дтаршәны даман, хьнтарак инубаалон. Саназхәыцуа сгәы иаангоит, иқалп иаццәл шааигәахоз ала ацәалашәара иоухьазтгы хәа...

Аибашьраҗы иҗоу аҗагылазаашьа анеитеиҗәоз, аҗәылақәа дышрылахәыз, уа иҗызцәа еибашьцәа рахьтә ирхәыз, иршыз шыҗоу сара сҗы ихәон, аха иҗааҗәа рзы «анахь ибымхәан» – хәа сгәысеанитдон. Урт рҗы изон аҗылақәа дышрылахәыз. «Макьана аибашьшыа хдырцит, хәыҗкарцит» хәа ихәәоз агәра ргон урт», – лхәеит уи луаньтә даакәыҗшыҗыны.

Дмитри аҗыхәтәны җина аҗәл данылзасуаз мшаҗы аныхәа аламталазы, «Мшаҗы ашыҗахь хымш снейуеит, усқан хәибабап» хәа иаҗәа хиркәшеит. Аха, Дмитри ахатцарамҗәҗы иус анагзара дацәхьамцит, аҗыхәтәнынза хьызла-җшала дазнейт, амала «хәибабап» хәа җина илиҗаз аҗәа аҗа ихы иҗахнәҗейт...

Аибашьҗы гәымшәа Дмитри Цәыҗыба данҗахә ашыҗахь ианаршөит Гьаргь Ихьтәы җьар I аҗәзара.

Аиаша адгыларә, аҗыза ихьчара, ахамеиҗгара, агәымшәара еиҗау аҗырҗшы ықам. Ас еигьш ақазшықәа злаз аибашьҗы гәымшәа Дмитри Цәыҗыба дҗырҗшыҗыны, хаштраҗы иқәымкәан даанхоит ихы-иҗысы зыхтәиҗаз аҗәлары дызлыцтыз иҗәлары ргәҗы.

